

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2009, Volume: 4, Number: 3, Article Number: 2C0010

VOCATIONAL EDUCATION

Received: November 2008
Accepted: June 2009
Series : 2C
ISSN : 1308-7355
© 2009 www.newwsa.com

Gülçin Üstün
Duygu Savaş
Gazi University
gustun@gazi.edu.tr
Ankara-Turkey

İŞLETMELERDE YAPILAN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA GEREKLİ UYGULAMALARIN YERİNE GETİRİLMESİ HAKKINDA K.M.L. ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

ÖZET

Bu araştırma Kız Meslek Lisesi Tekstil-Konfeksiyon öğrencilerinin okul-sanayi işbirliği kapsamında işletmelerde yürütülen beceri eğitimi uygulamaları ile ilgili görüşlerini tespit ederek, beceri eğitimi uygulamalarının 3308 sayılı Meslek Eğitimi Kanuna uygun gerçekleştirilme düzeyini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma model bakımından belgesel tarama ve betimsel nitelikte bir çalışmadır. Çalışma sonucunda öğrencilerden elde edilen verilerden, işletmelerde beceri eğitiminin yönetmelik doğrultusunda prosedüre uygun olarak yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, beceri eğitiminin yeterince denetlenemeyen kısmında ise işletmelerin eğitime gereken önemi vermediği, koordinatör öğretmenlerin işletmeleri düzenli ziyaretlerine rağmen etkin bir rehberlik yapamadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin işletme ortamını kısmen eğitim ortamı olarak gördükleri ve işletmelerin öğrencilerin işyerlerinde staj yapmasından memnun olmalarına rağmen öğrencileri ucuz iş gücü olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşletmelerde Beceri Eğitimi, Mesleki Eğitim, 3308 Sayılı Kanun, Kız Meslek Liseleri, Hazır Giyim İşletmeleri

OPINIONS OF THE GIRLS' VOCATIONAL HIGH SCHOOL STUDENTS ABOUT APPLICATION LEVEL OF ACTIVITIES DURING THE SKILL EDUCATION IN ENTERPRISES

ABSTRACT

The aim of this research is to investigate the opinions of the Girls' Vocational High School textiles-confection students about the skill education applications in enterprises included in school-industry cooperation and hence to measure the realization level of the skill education applications in accordance with the Vocational Education Law, number 3308. The research is modeled as a documentary scan and descriptive study. At the end of the study, the data obtained from students indicated that the skill education was running according to the procedure; however, enterprises did not attach the required importance at uncontrollable steps of the skill education, the coordinator instructors could not provide guidance effectively despite their regular visits to the enterprises, the students could regard the working environment as an education occasion only partially and finally while the enterprises were pleased to run the student internship program, they also regarded them as inexpensive labor force.

Keyword: Skill Education in Enterprises, Vocational Education, Law number 3308, Girls' Vocational High School, Ready Wear Industries

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Türkiye'de projeler düzeyindeki uygulamalar dışında, okul ve sanayi işbirliğinin kurulması ve örgün meslek eğitime yaygınlaştırılması, 1986 tarih ve 3308 sayılı "Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu"nun kabul edilmesinden sonra gerçekleştirilmeye başlanmıştır. 2001 tarihinde 4702 Sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle mesleki eğitimin daha fazla işlerlik kazanması sağlanmıştır [1]. Ancak zaman içinde meslek eğitimi konusunda çok yol kat edilmiş olmasına rağmen M.E.B'nin yaptığı inceleme ve değerlendirmeler bazı mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında eksik, farklı ve hatalı uygulamalar yapılmakta olduğunu göstermiştir. Belirlenen bu aksaklıklar beceri eğitiminin amacına ulaşmasını olumsuz yönde etkilemektedir [2].

3308 ve 4702 sayılı kanun ve Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği hükümlerine göre işletmelerde beceri eğitimi özetle aşağıdaki şekilde uygulanır [3];

Mesleki Eğitim kurulları Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün, çıraklık ve yaygın eğitim kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında kararlar almak ve Bakanlığa görüş bildirmek üzere kurulur. İl Mesleki Eğitim Kurulları ise kanun kapsamındaki kurumlar ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında karar almak, valiliğe görüş ve önerilerde bulunmak üzere illerde kurulur. Komisyonlar, işletmelerin eğitime uygunlukları ve öğrenci sayılarını belirler ve raporlarını ilgili kurum müdürlüklerine gönderir. Müdürlükler raporlar doğrultusunda işletme ile her öğrenci için ayrı ayrı sözleşme imzalar.

İşletmeye yerleştirilen öğrencinin eğitiminden işletme tarafından görevlendirilen eğitici personel (Usta Öğretici) sorumlu iken okul tarafından görevlendirilen koordinatör öğretmenler işletmelerde öğrencilerin eğitim etkinlikleri izlenmekle, karşılaştıkları sorunların çözümünde rehberlik yapmakla sorumludur.

İşletmeler, mesleki eğitim gören öğrenciye, yaşına uygun asgari ücretin %30'undan az olmamak üzere ücret öder. Ayrıca öğrencilerin devam-devamsızlık durumlarını izler, öğrencilere yarıyıl ve yaz tatili süresince toplam bir ay, varsa telafi eğitimi süresince ve kurumda yapılacak sınavlar için belirtilen günlerde ücretli izin verir. İşletmedeki olanaksızlıklar nedeniyle işlenemeyen konuların öğretimi için kurum müdürlüğü ile iş birliği yapar. Öğrenciler de personele sunulan sosyal hizmetlerden yararlandırırlar. Öğrencilerin okul tarafından sigorta işlemleri gerçekleştirilerek Sosyal Sigortalar Kurumuna sigorta primleri ödenir. Sigortalanan öğrencinin iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili sigortalı olma haklarından yararlanması sağlanmaktadır.

İşletmelerde Eğitim Biriminin Kuruluş, İşleyiş ve Çalışma Esaslarına göre, yirmi ve daha fazla öğrenciye beceri eğitimi yaptıracak işletmeler, bu amaçla bir eğitim birimi kurar. Bu birimin donatımı, amacına uygun olarak işletme tarafından yapılır. Eğitim birimindeki eğitim-öğretim etkinlikleri, ilgili mevzuat hükümlerine göre kurum ile işletme arasında yapılan plânlama doğrultusunda yürütülür.

Kapsama alınan meslek alan/dallarında öğrenim gören öğrencilerin; 11.sınıftan itibaren programlarında belirtilen meslek derslerinden uygulamalı olanların eğitimlerini haftada üç gün işletmelerde görmeleri esastır. Her öğrenci, meslek alan/dalının öğretim programındaki ilgili sınıfa ait temrin, iş, proje, deney veya hizmetin en az %80'nini yapmak ve uygulamalardan başarılı olmak

zorundadır. Öğrencilerin mesleki gelişimi Eğitimci Personel/Usta Öğretici tarafından gelişim tablolarıyla takip edilir. Programlarında ön görülen uygulamalardan bir kısmının ders yılı içerisinde yapılmaması durumunda, ikinci dönemin son beş haftası içinde eksik kalan uygulamaların kurumda tamamlanması amacıyla yoğunlaştırılmış telafi eğitim programı düzenlenir.

İşletmelerde mesleki eğitim gören; öğretim programlarına uygun olarak yapacakları temrin, iş, proje, deney ve hizmetlerle ilgili resimleri, projeleri ve değerlendirme çizelgelerini kapsayan mesleki eğitim ile ilgili bir iş dosyası tutturulur. Dosya yılsonu beceri sınavında değerlendirilmek üzere işletme tarafından saklanır. Mesleki ve teknik orta öğretim programlarında başarının değerlendirilmesinde, birinci dönem notu; işletmedeki eğitim süresince usta öğretici veya eğitim personeline temrin, iş, deney ve hizmet değerlendirilmesinden verilen puanların aritmetik ortalaması nota çevrilerek, ikinci dönem notu; yine işletme tarafından verilen puanların aritmetik ortalaması ile verilir. İki dönem notunun ortalaması ile yılsonu beceri sınavı notunun aritmetik ortalaması geçer olması koşuluyla yılsonu başarı notudur.

Kurumlar ile işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler, yapılan beceri eğitiminin değerlendirilmesi amacıyla ders yılının son haftasında, yılsonu beceri sınavına alınırlar. Yılsonu beceri sınavları, işletmenin usta öğretmenleri veya eğitimci personeli ile ilgili kurumun ilgili bölüm/atölye/laboratuvar şeflerinden birisi, alan öğretmenleri ve il/ilçenin o meslek alan/dalındaki işveren kuruluşunu temsil eden üyelerden oluşturulan komisyon tarafından yapılır. Sınav soruları, öğretim programı içeriğinin en az yüzde 80'ini kapsayacak şekilde hazırlanır [3].

Araştırmada uygulamadaki güçlükler göz önüne alındığında okul/kurumlardaki beceri eğitiminin uygulama aşamasındaki sorunları tespit etmek amacıyla işletmelerde beceri eğitimi almış Kız Meslek Lisesi son sınıf öğrencilerinin beceri eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (SIGNIFICANCE OF THE STUDY)

Bir ülkenin ekonomideki rekabet gücünü belirleyen en önemli faktörlerin başında mesleki eğitim sistemi gelmektedir. Çünkü nitelikli insan gücüne sahip olmanın ilk yolu mesleki eğitim sisteminden geçmektedir.

Mesleki eğitim sistemi, iş hayatının becerili ve teknik insan gücü taleplerine nitelik ve nicelik yönünden cevap verebildiği ölçüde başarılıdır. Mesleki eğitim sisteminin, iş hayatının ve hedef kitlenin istekleri doğrultusunda tasarlanması ve değişen ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesi iş hayatı ile mesleki eğitim arasında ki uyumu sağlayacak önemli husustur. Zaten mesleki eğitim geniş anlamda iş ile birey arasında uyum sağlama sürecidir. Bu uyumun sağlanması da ilgili tüm tarafların onayladığı ve üçlü yapı olarak adlandırılan "devlet, işgören ve işveren" kesimlerinin işbirliği ve uzlaşmasıyla hazırlanmış meslek standartları ile mümkün olabilecektir. Mesleki eğitim sisteminin, oluşturulacak meslek standartlarına uygun olarak yapılandırılması 'bireye göre iş' anlayışından 'işe göre birey' anlayışına geçilmesini ve iş piyasasının aradığı nitelikli iş gücünün oluşturulmasını sağlayacaktır.

Hızla gelişmekte olan ülkemizde de eğitim, kalkınmanın en etkili araçlarından biri olarak kabul edilmiş ve bu alana oldukça büyük yatırımlar yapılmıştır. Türkiye'deki mesleki eğitim ve yetiştirme durumu incelendiğinde, uzun yıllar okul modeli ile piyasa modelinin birbirinden kopuk, ayrı ayrı yürütüldüğü görülmektedir. Özellikle bu konu bütün kalkınma planlarında ağırlıklı olarak yer alırken mesleki

ve teknik eğitimin daha etkili ve verimli olması doğrultusunda alınan kararların gerçekleştirilemediği ve saptanan hedeflere ulaşamadığı görünen bir gerçektir. Oysaki işgücü piyasasına insan gücü yetiştiren mesleki eğitim sistemi ne kadar nitelikli olursa ortaya koyduğu 'ürün' yani 'insan gücü' de o kadar nitelikli olmaktadır.

3. EVREN VE ÖRNEKLEM (SPACE AND SAMPLE SET)

Bu araştırmanın çalışma evrenini, Ankara ili merkez ilçelerine bağlı 15 adet Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Lisesinin Tekstil-Konfeksiyon dalı öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem evrenin %27' sini karşılamaktadır.

Araştırmada beceri eğitimini okulda yapan tekstil-konfeksiyon alanı öğrencileri çalışma evreninin dışında tutulmuştur. Aşağıda araştırma kapsamına alınan 138 öğrencinin okullarına göre dağılımları yer almaktadır. Random yöntemiyle belirlenen okullarda beceri eğitimini işletmelerde yapan tüm öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır. Tablodan da anlaşıldığı gibi öğrencilerin yarısını Olgunlaşma Enstitüsü (%50,0), dörtte bire yakını Atatürk KML, (%23,2), altıda birinden fazlasını Zübeyde Hanım KML (%15,9), geriye kalan dokuzda birlik kısmını ise Cebeci KML (%10,9) oluşturmaktadır.

Tablo 1. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin okullara göre dağılımı

(Table 1. Distribution of the students that are in the scope of the research with respect to schools)

Okul Adı	f	%
Cebeci KML	15	10,9
Atatürk TKML	32	23,2
Zübeyde Hanım KML	22	15,9
Olgunlaşma Enstitüsü	69	50,0
Toplam	138	100,0

4. YÖNTEM (METHOD)

Araştırma model bakımından belgesel tarama ve betimsel nitelikte bir çalışmadır. Verilerin toplanmasında anket tekniği ve tarama yöntemi kullanılmıştır. Anketin hazırlanmasında 3308 sayılı Mesleki ve Teknik Eğitim Kanunu ve ilgili Yönetmelikler esas alınmış, anket soruları araştırmacılar ve konu ile ilgili uzman kişiler tarafından geliştirilmiştir. Ölçekteki sorular 3308 ve 4702 sayılı mesleki eğitimi düzenleyen kanunlardan yararlanılarak hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular ön bir grup üzerinde uygulanarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde, SPSS (Statistical Package for Social Science) istatistik programından yararlanılmıştır.

Hazırlanan ankette üçlü likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte ki seçenekler; Evet (3), Kısmen(2), Hayır(1) puan verilerek değerlendirilmiştir. Çalışmanın likert aralığı $2/3 = 0,66$ olarak tespit edilmiştir. Bulguların yorumlanmasında aritmetik ortalamaların (1,00-1,66) aralığı Hayır, (1,67-2,33) aralığı Kısmen, (2,34-3,00) aralığı Evet olarak kabul edilmiştir.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi sırasında gerekli işlemlerin işletme yetkilileri, koordinatör öğretmenler ve usta öğreticiler tarafından yapılması konusunda ankette yer alan 24 maddeye verdikleri cevapların dağılımı Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Beceri eğitimi sırasında gerekli uygulamaların yerine getirilmesi

(Table 2. Execution of the required practices during skill education)

	Katılım Düzeyi						X	SS
	Hayır		Kısmen		Evet			
	f	%	f	%	f	%		
1. Sosyal sigortalar kartının öğrencilere verilmesi	1	0,7	0	0,0	136	99,3	2,99	0,171
2. İşletme yöneticilerinin işyerlerinde staj yapılmasından memnun olmaları	3	2,2	12	8,8	122	89,1	2,87	0,399
3. İşletmede öğrencilere aynı işi yapan ucuz işgücü gibi bakılması	44	33,1	37	27,8	52	39,1	2,06	0,851
4. Usta öğreticilerin öğrencilerin eğitiminde görmesi gereken "bilgi" konularını dikkate almaları	42	31,6	40	30,1	51	38,3	2,07	0,837
5. İşletmede öğrencilerin yaptığı iş ve işlemlerin usta öğreticiler tarafından gereğince öğretilmesi	32	24,6	43	33,1	55	42,3	2,18	0,802
6. İşletme tarafından üretimde olmayan ancak öğrencilerin görmesi gereken hususların planlama dahilinde eğitiminin verilmesi	82	60,3	23	16,9	31	22,8	1,62	0,834
7. Öğrencilere okul atölyesinde bulunmayan makine ve teçhizatı işletmede görüp tanıma ve kullanma imkânının verilmesi	35	25,4	46	33,3	57	41,3	2,16	0,804
8. Öğrencilerin işletmenin her departmanında, öğretim programında görmesi gereken konuların çoğunluğu üzerinde uygulama sağlaması	43	31,6	48	35,3	45	33,1	2,01	0,807
9. Öğrencilerin işyerini bir okul gibi eğitici bir mekan olarak görmesi	41	29,9	35	25,5	61	44,5	2,15	0,854
10. İşletmede öğrencilerin eğitimi için ayrı teçhizat, bilgisayar, makine vb. donatım malzemelerinin bulunması	84	61,8	11	8,1	41	30,1	1,68	0,908
11. İşletmede öğrenciler için giyinme, soyunma, temizlik ve sosyal gereksinimler için uygun yerlerin bulunması	39	28,7	25	18,4	72	52,9	2,24	0,873
12. İşletmede uygulaması mümkün olmayan konuların ders yılı içinde okulda telafi edilmesi	83	60,6	25	18,1	29	21,2	1,61	0,817
13. Öğrencilerin işletmede yaptığı iş ve işlemlerin resimleyerek ya da çizelgeleyerek çalıştığı departmana göre iş günlüğüne not etmesi	21	15,3	29	21,2	87	63,5	2,48	0,749
14. Öğrencilerin yaptığı her işin usta öğreticiler tarafından haftalık değerlendirmesinin yapılması	68	50,0	20	14,7	48	35,3	1,85	0,915
15. Öğrencilerin devamsızlıklarının usta öğretici tarafından düzenli olarak tutulması	16	11,6	21	15,2	101	73,2	2,62	0,687
16. Öğrencilerin işletmenin sosyal imkânlarından faydalanması	10	7,3	18	13,1	109	79,6	2,72	0,591
17. İşletmelerce öğrencilerin yarıyıl tatilinde ücretli izin hakkından yararlandırılması	63	48,1	11	8,4	57	43,5	1,95	0,960
18. İşletmelerce öğrencilere dini ve milli bayramlarda ücretli izin verilmesi	47	34,8	11	8,1	77	57,0	2,22	0,936
19. İşletmelerce öğrencilere yaşlarına uygun olarak asgari ücretin %30'undan az olmamak üzere ücret ödenmesi	28	20,4	7	5,1	102	74,5	2,54	0,814

20. koordinatör öğretmenin işletmeyi düzenli aralıklarla ziyaret etmesi	7	5,1	22	16,2	107	78,7	2,74	0,548
21. Koordinatör öğretmenin beceri öğretimi konusunda gereken hassasiyeti göstermesi	11	8,1	43	31,6	82	60,3	2,52	0,644
22. Görevli usta öğreticinin öğretmenin denetimlerine katılması	33	24,3	30	22,1	73	53,7	2,29	0,835
23. Öğrenci velisinin okulla sıkı ilişkiler kurarak öğrencilerin okul ve işletmedeki devam, başarı ve disiplin durumunu takip etmesi	33	24,3	51	37,5	52	38,2	2,14	0,781
24. Öğrenci velisinin veli toplantılarına düzenli olarak katılması	34	25,2	53	39,3	48	35,6	2,10	0,775

İşletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilerin sigorta primlerinin Bakanlık bütçesine konulan ödenekten ödenebilmesi için ilk defa sigortalı olanlara Sosyal Sigortalar Kurumunca sicil kartı verilir. Bu kart, istenildiğinde gösterilmek üzere aday, çırak, çırak ve öğrenciler tarafından saklanır [4].

Sosyal sigorta kartının öğrencilere verilip verilmediğine ilişkin ankette yer alan 1.soruya öğrencilerin tümünün ($X=2,99$; $SS=0,171$) **evet** seçeneğinde görüş bildirdiği görülmektedir. Bulgular, bu konuda bir aksaklık yaşanmadığını göstermektedir.

İşletmeler 3308 sayılı kanun gereğince hem eğitimin bir ayağını oluşturarak, birer eğitim kurumu gibi faaliyet göstermekte hem de ulusal sistemin çıktılarını kullanmaktadırlar. Toplam kalite ifadesiyle hem sistemin "ortağı", hem de "müşterisi" dirler.

Yirmi ve daha fazla personel çalıştıran işletmeler, çalıştırdıkları personel sayısının yüzde beşinden az, yüzde onundan fazla olmamak üzere mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumu öğrencilerine beceri eğitimi yaptırır. Öğrenci sayısının tespitinde kusurlar tam sayıya tamamlanır [5]. Öğrencilere işletme yöneticilerinin iş yerlerinde staj yapılmasından memnun olup olmadıkları sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin ($X=2,87$. $SS=0,399$) **evet** seçeneğinde görüş bildirdiği görülmektedir.

Bulgulardan tekstil-konfeksiyon alanı işletme yöneticilerinin işyerlerinde staj yapılmasından memnun oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Uzun dönemli işsizlik; istihdam ve iş piyasası politikalarının önündeki en önemli sorundur. Mesleki eğitim sistemi, işsizliğe karşı mücadelede kilometre taşı olarak görülmektedir. İşletmelerin bu nedenle "alır, eğitir, çalıştırırız" şeklindeki yaklaşımlarına bir son vererek artık eğitimle insanları çalıştırmaları gerekmektedir.

Öğrencilerin işletmelerde aynı işi yapan ucuz iş gücü gibi görülüp görülmediği konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplara ait bulgular Tablo 2'de yer almaktadır. Çizelge incelendiğinde öğrenci cevaplarının ($X=2,06$; $SS=0,851$) **kısmen** seçeneğinde yer aldığı görülmektedir.

Savaş'ın "İşletmelerde Beceri Eğitiminin 3308 Sayılı Meslek Eğitimi Kanununa Uygun Gerçekleştirilme Düzeyi" konulu araştırmasında da koordinatör öğretmenler öğrencilerin işletmelerde aynı işi yapan ucuz iş gücü gibi görüldüğünü düşünürken, usta öğreticiler bu görüşe katılmamaktadır [6].

Bulgulardan Savaşın çalışmasında yer alan öğretmenler ile bu çalışmadaki söz konusu öğrencilerin aynı görüşte olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bir başka araştırma sonuçlarında da öğretmenler beceri eğitiminin iş yerine ucuz iş gücü sağladığını düşünürken, usta öğreticiler bu görüşe katılmamaktadır [7]. Bu sonuç, aradan uzun zaman

geçmesine rağmen düşüncelerde bir değişiklik olmadığını göstermektedir.

İşletmelerin öğrencileri ucuz iş gücü olarak görmelerinin nedeninin; öğrenci bilgi ve becerisine olan güvensizliklerinden ve öğrencilerin işletmelere haftanın sadece 3 günü devam etmesi nedeniyle takibi gerektiren sorumluluklar yükleyememesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Eğitici personel/usta öğreticilerin öğretim planını hazırlarken teorik konuları da dikkate alması gerektiği gibi [8] öğretim esnasında da iş ve işlemlerin teorik bilgilerini de anlatması gerekmektedir. Öğretim programını uygularken öğrencilerin görecekleri teorik konuları da dikkate alıp almama durumları konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplara ait bulgular incelendiğinde öğrencilerin ($X=2,07$; $SS=0,837$) **kısmen** seçeneğini işaretledikleri görülmektedir.

Öğrencilerin iş ve işlemler arasında bağlantı yapabilmesi ve bilgilerini işletme departmanları ve üretim şekilleri bakımından transfer edebilmesi için teorik konuların öğrenciye kazandırılması çok önemlidir. Bu konuda gereken hassasiyetin gösterilmesi meslek eğitiminin niteliğini olumsuz etkileyecektir. Bulgulardan eğitici personel/usta öğreticilerin meslek eğitimi sırasında teorik bilgilere kısmen yer verdikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Öğrencilerin işletmelerde yaptıkları "iş ve işlemler" in eğitici personel/usta öğreticiler tarafından gereğince öğretilip öğretilmediği konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında öğrencilerin ($X=2,18$; $SS=0,812$) **kısmen** seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bulgular Tablo 3, madde 4'deki verilerle karşılaştırıldığında teorik bilgilerin ve uygulamalı iş ve işlemlere ait bilgilerin eğitici personel tarafından öğrencilere kısmen anlatıldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Öğrencilerin beceri eğitiminden sorumlu olan eğitici personel/usta öğreticilerin mesleki yeterliliğe sahip olduğu muhakkaktır ancak iş pedagojisi eğitimi almamış olmaları böyle bir tablo ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Kanun, eğitici personelin iş pedagojisi eğitimi almış olmasını, bu konuda yeterli sayıda usta öğretici ve eğitici personel bulunmaması durumunda kurum müdürlükleri ile koordineli olarak açılacak iş pedagojisi kurslarına ilgili personelin katılımını öngörürken, işletme yöneticileri personelin kurslara katılımı için yeterli girişimlerde bulunmamaktadır. Unutmamalıdır ki ülkemizde işsizlik en büyük sorundur. Nüfus baskısı nedeniyle işsizlikle mücadeleyi kaybetmemek için, tüm cephelerde çağdaş düzenlemeler benimsenmelidir.

Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliğine göre işletmeler, eğitimi yapılan meslek alan/dallarının öğretim programında bulunduğu halde işletmedeki olanaksızlıklar nedeniyle işlenemeyen konuların öğretimi için kurum müdürü ile iş birliği yapar [9].

Üretimde olmayan ancak öğrencinin öğrenmesi gereken hususların işletmece yapılacak planlama kapsamında bu eğitiminin öğrenciye verilip verilmediği konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevapların bulguları Tablo 3, madde 6'da yer almaktadır. Cevapların dağılımına bakıldığında öğrencilerin ($X=1,62$; $SS=0,834$) **hayır** seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

Savaş'ın yapmış olduğu araştırmada da koordinatör öğretmenler, eğitici personel ve işletme yöneticileri bu konuda yöneltilen soruya manidar bir fark olmaksızın **hayır** cevabını vermişlerdir [6].

Dört grup da işletmelerin öğretim programına uymadığı ve programda yer alan konuların eğitici personel tarafından öğrencilere aktarılmadığı konusunda aynı görüştedirler. Bu sonuç; eğitici

personelin iş temposu içinde eğitime gerekli zamanı ayıramamasından, eğitim için işletmelerde ayrı bir eğitim birimi bulunmayışından ve eğitici personelin iş pedagojisi eğitimi almamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Mesleki eğitim yaptıracak işletmeler mesleki eğitim için gerekli olan temrin malzemesi ve araç-gereci temin eder [10]. Öğrencilerin okul atölyelerinde bulunmayan makine ve teçhizatı işletmede görüp, tanıma ve kullanma imkânı bulup bulamama konusunda ankette yer alan soruya **öğrencilerin** verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında cevapların ($X=2,16$; $SS=0,804$) **kısmen** seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Mesleki eğitim özelliği bakımından pahalı bir eğitimidir. Teknolojinin sürekli değişimi; sınıf, laboratuvar ve atölye donatılarının yenileştirilmesini, makine, cihaz ve malzemelerdeki eksikliklerin giderilmesini, bakım ve onarımlarının yapılmasını, öğretim malzemelerinin güncelleştirilmesini gerektirmektedir.

Mesleki eğitimde kullanılan bazı makine ve cihazlar çok pahalı olup, çok kısa zamanda değerini yitirmektedir. Ayrıca bu makine ve cihazları okullarda kullanacak elemanlar yetersizdir. Meslek liselerinin işletmelerle iş birliği yapmalarını zorunlu kılan en önemli sebep de bu nedenlerden kaynaklanmaktadır. Ancak diğer yandan da işletmeler bina, tesis ve araç-gereçlerini teknolojiye uygun biçimde geliştirirken, yeterli sayıda öğrenci kullanımını sunmamaktadırlar. Genellikle, performansında ilerleme gördükleri öğrencilerin işlerinde uzmanlaşmasını sağlamak amacıyla genellikle aynı makine ve cihazları kullanmalarına izin vermektedirler.

Koordinatör öğretmenler, işletmelerde kullanılan üretim araçlarının kullanımını, işletmenin faaliyetlerini aksatmayacak şekilde öğrencilere öğretilmesi için işletme ile iş birliği yapmalıdır.

İşletmelerde beceri eğitimi öğretim programı öğrencilerin meslek alan/dal özelliğine göre öğrenciye gerekli yeterlikleri kazandıracak şekilde koordinatör öğretmen ve eğitici personel iş birliği ile eğitime başlanılan ilk hafta içinde hazırlanır, işletme yetkilisi ile kurum müdürünün onayına sunulur. Buna göre öğrencilerin işletmenin her departmanında, öğretim programında görmesi gereken konuların çoğunluğu üzerinde uygulama yapılıp yapılmadığı konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplara ait bulgular Tablo 3, madde 8'de yer almaktadır. Veriler incelendiğinde öğrencilerin ($X=2,01$; $SS=0,807$) **kısmen** seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bulgular bizi, mesleki eğitimin amaçları doğrultusunda gerçekleştirilemediği, eğitici personelin öğretim programına uymadığı, koordinatör öğretmenin bu konudan kısmen gerekli rehberliği yaptığı ve işletme yöneticilerinin stajyer öğrencileri işletmenin her bölümüne girmesine izin vermediği sonucuna götürmektedir. Oysaki Yönetmeliğin 183. maddesi öğrencilere "meslek/alan dalının öğretim programındaki ilgili sınıfa ait temrin, iş, proje, deney veya hizmetin en az %80'ini yapmak ve uygulamalardan başarılı olmak" zorunluluğu getirmiştir [11].

İşletmeler bir taraftan meslek lisesi öğrencilerini gerekli niteliklerle donatılmış personel/öğrenci olarak görmez iken diğer yandan görev ve sorumluluklarını da kısmen yerine getirmektedir.

Öğrencilerin iş yerlerini, okulun atölye, laboratuvar ve uygulama birimlerinin birer uzantısı olarak görüp görmedikleri konusunda Çizelge; 2'deki 9. soruya öğrenciler ($X=2,15$; $SS=0,854$) ile **kısmen** cevabını vermişlerdir.

Bulgular Savaş'ın yapmış olduğu araştırmada koordinatör öğretmenler, öğrencilerin iş yerlerini okulun atölye, laboratuvar ve uygulama birimlerinin birer uzantısı olarak gördüklerini ifade ederken; eğitici personel ve işletme yöneticileri ise bu görüşe kısmen

katıldıklarını, öğrencilerin işyerlerini okul gibi görmediklerini ifade etmişlerdir. Bu iki sonuç; öğrenci, işletme yöneticisi ve eğitici personelin bu konuda benzer düşünceleri paylaştıklarını, işletme ortamını eğitim ortamı olarak kısmen algıladıklarını göstermektedir. [6]

Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği hükümlerine göre; on ve daha fazla öğrenciye beceri eğitimi yaptıracak işletmeler, bu amaçla bir eğitim birimi kurarlar [12] ve çağın gereklerine, her türlü sağlık ve koruyucu güvenlik önlemlerinin alındığı, eğitim öğretime uygun bir ortam oluştururlar [13]. Ayrıca 100 personeli olan veya 10 kişi ve daha yukarı öğrenciye beceri eğitimi yaptıran işletmelerin de eğitim birimi kurma zorunluluğu bulunmaktadır [2]. Konuya ilişkin olarak ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevapların bulguları Çizelge 2, madde 10'da yer almaktadır.

Veriler incelendiğinde öğrencilerin ($X=1,68$; $SS=0,908$) **hayır** seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu sonuç, öğrencilerin beceri eğitimlerini çoğunlukla küçük ve orta büyüklükte işletmelerde yaptıkları düşüncesini akla getirirken diğer yandan Savaş [6] ve [14]'ün yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre de eğitim daha çok iş başında yürütülmektedir.

İşletme belirleme komisyonlarının işletmeleri belirlerken dikkat ettikleri ölçütlerden biri de öğrencilerin giyinme, soyunma, temizlik ve sosyal gereksinimleri için uygun yerlerin bulunma durumudur [15].

İşletmelerde öğrencilerin giyinme, soyunma, temizlik ve sosyal gereksinimleri için uygun yerlerin bulunması durumuna ilişkin olarak öğrencilere sorulan soruya verilen cevaplara ait bulgular incelendiğinde bu soruya, öğrencilerin ($X=2,24$; $SS=0,873$) **kısmen** seçeneğinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bulgulardan işletmelerde sosyal gereksinimler için uygun yerlerin genellikle bulunduğunu ancak yerlerin kısmen ihtiyaca cevap verdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Öğrencilerin mesleki eğitimleri ile ilgili uygulamaların bir kısmının işletmelerde yapılamaması durumunda, eksik kalan uygulamalar, işletme kurum müdürlüğünün anlaşması ile ders yılı içinde başka işletmelerde veya kurumda telefî eğitimi programına göre tamamlanır [11]. Beceri eğitimi verilen işletmede uygulanması mümkün olmayan konuların telafisi için okul yönetimi ile iş birliği yapıp yapılmadığı hakkındaki soru Tablo 2, madde 12'de yer almaktadır. Ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında öğrencilerin ($X=1,61$; $SS=0,817$) ile bu soruya **hayır** cevabını verdiği görülmektedir.

İşletme ortamında üretimin gereklerine göre düzenlenmiş olan beceri eğitimi işletmelere göre ayrı ayrı değerlendirilmelidir. İşletme yöneticilerinin, eğitici personelin ve koordinatör öğretmenin organizasyonunda öğrenme-öğretme ortamının beceri öğretimi yönünden nasıl geliştirileceği planlanmalıdır. Bu planlanmanın düzgün yapılabilmesi için öncelikle iyi hazırlanmış eğitim programına ihtiyaç vardır. Bu planlama ile işletmede hangi becerilerin öğretilebileceği, hangilerinin öğretilmeyeceği belirlenmelidir. Öğretilmeyecek becerilerin alınacak tedbirlerle işletmelerde öğretiminin mümkün olup olmayacağına işletme ve okul yetkilileri birlikte karar vermelidir.

Öğrencinin belli bir süreç içinde bir veya birkaç alandaki becerilerinin, yapmış olduğu çalışmaların veya gösterdiği davranışların düzenli ve birikimli olarak toplanması ile elde edilen verilerin önceden belirlenen ölçütlere göre değerlendirilmesi ile oluşan iş dosyaları (portfolio assessment) olarak tanımlanmaktadır [16].

Mesleki Eğitim Kanunu'na göre; işletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilere öğretim programına uygun olarak yapacakları temrin, iş,

proje, deney ve hizmetlerle ilgili resimleri, projeleri ve değerlendirme çizelgelerini kapsayan mesleki eğitim ile ilgili bir iş dosyası tutulur [17].

İşletmelerde meslek eğitimi gören öğrenciler meslek alanlarına göre işletmelerde yaptıkları günlük iş ve işlemleri iş dosyalarında bulunan form 7/B' ye işlenmek üzere iş günlüğü tutarak raporlaştırırlar. Bu raporlar günlük değerlendirilir ve ilgili forma kaydedilerek iş dosyasında muhafaza edilir [18]. Öğrencilerin işletmelerde yaptıkları iş ve işlemleri çalıştıkları departmanlara göre iş günlüğü tutarak düzenli not alıp almadıkları konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplara göre bulgular Tablo 3, madde 13'de yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde öğrencilerin cevaplarının ($X=2,48$; $SS=0,749$) **evet** seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Diğer bir deyişle, öğrenciler işletmede yaptıkları iş ve işlemleri çalıştıkları departmanlara göre iş günlüğü tutarak düzenli not aldıklarını ifade etmektedirler.

Eğitici personel/usta öğretici beceri eğitiminde her öğrencinin, mesleki özelliğine göre yaptığı temrin, iş, proje, deney veya hizmetin değerlendirilmesini çizelge üzerinde yapar, öğrenci ile birlikte imzalar ve bu dokümanın yer alacağı birer iş dosyası tutmasını sağlar [19].

Eğitici personel/usta öğreticilerin işlerini resim, proje ve çizelge üzerinde haftalık değerlendirilmesini yapıp yapmadıkları konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplara ait bulgular incelendiğinde öğrenci cevaplarının ($X=1,85$; $SS=0,915$) ile öğrenci performanslarının haftalık değerlendirilmesinin eğitici personel tarafından **kısmen** yapıldığı anlaşılmaktadır. Beceri eğitiminde dikkate alınmayan bu noktada öğrenci gelişimi periyodik aralıklarla izlenmemiş olup öğrenciye ait gelişim tablolarının da düzenli doldurulmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Oysaki yapılan beceri eğitimindeki ilerleme düzenli olarak test edilmeli, kusur ve noksanlıkları telafi edici tedbirler alınmalıdır.

Eğitici personel/usta öğreticiler öğrenci/kursiyerlerin, işletmelerde yapacakları uygulamalı eğitime devam durumlarını günün gününe izleyerek sonuçlarını işletme yetkililerine bildirir [20]. Öğrencilerin mazeretli ve mazeretsiz devamsızlıklarının eğitici personel/usta öğreticiler tarafından düzenli bir şekilde tutulup tutulmadığı konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplara ait bulgular incelendiğinde öğrencilerin ($X=2,62$; $SS=0,687$) **evet** seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bulgular, devamsızlıkların eğitici personel tarafından düzenli bir şekilde tutulduğu sonucunu göstermektedir.

Beceri eğitimi gören öğrencilerin işletmenin sosyal olanaklardan faydalanıp faydalanmama durumları konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplara ait bulgular Tablo 2, madde 16'da yer almaktadır. Öğrenci cevaplarına bakıldığında ($X=2,72$; $SS=0,592$) **evet** seçeneğinde yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile öğrenciler çoğunlukla işletmelerin sosyal imkânlarından faydalanmaktadır.

Öğrencilere yarıyıl tatilinde ücretli izin hakkı verilmesi konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında ($X=1,95$; $SS=0,960$) **kısmen** seçeneğinde bir yoğunlaşma olduğu görülmektedir.

İşletmelerde mesleki eğitim gören öğrencileri, çıkarların ilgi (a) Kanun ve ilgi (b) Yönetmelik hükümlerine göre sözleşme ile güvence altına alınan ücretli-ücretsiz izinlerinin kullanılabilmesi konusunda MEB okulları ilgili genelgelerle hatırlatmalarda bulunsada tekstil-konfeksiyon işletmelerinin bazılarının buna dikkat etmediği ya da bazı

işletmelerin yarıyıl tatilinin bir kısmında (örneğin, iki haftalık tatilin bir haftasında) öğrencilere izin vermediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Öğrencilere dini ve milli bayramlarda ücretli izin verilip verilmediği konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde ($X=2,22$; $SS=0,936$) **kısmen** verildiği anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle dini ve milli bayramlarda öğrencilerin sadece bir bölümü ücretli izinlerini kullanabilmektedir.

Beceri eğitimi yaptıracak işletmeler, işletmede mesleki eğitim gören öğrenciye, yaşına uygun olarak asgari ücretin %30'undan az olmamak üzere ödenecek ücret tutarını, ücret artışı ve diğer olanakları kapsayan eğitim sözleşmesini, öğrenci velisi ve kurum müdürü ile birlikte imzalar [21]. Ankette bu konuda yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında büyük çoğunluğunun ($X=2,54$; $SS=0,814$) **evet** seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.

İlgi (a) kanunun 25'inci maddesi hükmüne rağmen bazı işletmelerce bir takım gerekçelerle meslek eğitimi yapan öğrencilere ücret ödenmediği, bu konunun meslek eğitimini ve öğrencileri olumsuz etkilediği bilinmektedir [22]. Ancak tekstil-konfeksiyon işletmelerinde böyle bir tablo görülmemesi sevindirici bir durumdur.

Koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini randevulu ve zamanında ziyaret edip etmedikleri konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevapların bulguları Tablo 2, madde 20'de yer almaktadır. Çizelge incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunlukla ($X=2,74$; $SS=0,548$) **evet** seçeneğinde görüş bildirdiği görülmektedir. Bulgulara göre, koordinatör öğretmenler işletmeleri genellikle zamanında, yani haftada bir kez ziyaret etmekte ve bu konuda bir sıkıntı yaşanmamaktadır.

Koordinatör öğretmenlerin, beceri eğitimi hakkında gereken özeni göstermeleri konusunda öğrencilere yöneltilen soruya verilen cevaplara ait bulgular incelendiğinde bu soruya öğrencilerin ($X=2,52$; $SS=0,644$) **evet** seçeneğinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin bu konuda kararlı ve uygulanmalarda dikkatli olmaları beceri eğitiminin kanuna uygun yürütülmesi ve beceri eğitiminin amaçlarına ulaşabilmesi açısından çok önem taşımaktadır. Savaş'ın yaptığı araştırmada da eğitici personelin %54,8'inin **evet**, %38'i ise **kısmen** seçeneğinde görüş bildirerek, beceri eğitimi konusunda özenli oldukları ortaya çıkmıştır [6].

Koordinatör öğretmenler tarafından yapılan işletme denetimlerine görevli eğitici personelin katılımı konusunda ankette yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevapların dağılımına bakıldığında öğrencilerin ($X=2,29$; $SS=0,835$) **kısmen** seçeneğinde görüş bildirdiği görülmektedir. Beceri eğitimi bir ekip işidir ve yapılan denetimlerin de öğretmen-eğitici personel iş birliği ile yapılması gerekmektedir. Ancak bu yolla eğitimde aksayan yönlerin tespiti kolaylaşır ve eğitim programına uygun bir işleyiş sağlanabilir.

Beceri eğitimi gören öğrenci velilerinin okulla sıkı işbirliği kurarak çocuklarının okul ve işletmedeki devam-devamsızlık, başarı ve disiplin durumunu takip edip etmedikleri konusunda anketlerde yer alan soruya öğrencilerin verdikleri cevapların bulguları Tablo 3, madde 23'de yer almaktadır. Cevapların dağılımına bakıldığında, öğrencilerin verdikleri cevapların ($X=2,14$; $SS=0,781$) **kısmen** seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Elde edilen bulgulardan, öğrencilerin velilerini kısmen yeterli gördüğü sonucuna ulaşılmaktadır.

Beceri eğitimi gören öğrencilerin velilerinin veli toplantılarına düzenli olarak katılıp katılmadıkları konusunda öğrencilere yöneltilen soruya verilen cevaplar incelendiğinde

öğrencilerin yine ($X=2,10$; $SS=0,775$) **kısmen** seçeneğinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Elde edilen bulgulardan, velilerin bir eğitim-öğretim yılında okullarda en az iki defa düzenlenen veli toplantılarına yeterli katılımında bulunmadıkları anlaşılmaktadır.

Bölüme ait bu iki sonuç velilerin beceri eğitimi konusunda hassas davranmadığını ortaya koymaktadır. Öğrenci başarısına en önemli etkenlerden biri de ailedir. Ailenin etkin denetimi ve olumlu müdahaleleri öğrenciyi başarıya götürecek önemli bir unsur iken velilerin bu konudaki ilgisizliği öğrencilerin geleceklelerini yapılandırmaya çalıştıkları bu dönemde başarısızlığı tetikleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

İşletmelerde beceri eğitimi sırasında gerekli uygulamaların işletme yetkilileri, koordinatör öğretmenler ve usta öğreticiler tarafından yerine getirilip getirilmediği öğrencilere yöneltilen 24 soruyla ölçülmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Elde edilen verilerden öğrencilerin tamamına yakını sosyal sigortalar kartlarını aldıklarını belirtmektedir. İşletme yöneticilerinin işyerlerinde staj yapılmasından memnun olduklarını, işletmede yaptıkları iş ve işlemleri resimleyerek ya da çizelgeleyerek çalıştıkları departmanlara göre iş günlüğüne not ettiklerini evet seçeneğinde belirtmişlerdir. Yine devamsızlıklarının usta öğretici tarafından düzenli olarak tutulduğunu, işletmenin sosyal imkânlarından faydalandıklarını, yaşlarına uygun olarak asgari ücretin %30'undan az olmamak üzere ücretlerinin ödendiğini, koordinatör öğretmenlerinin işletmeleri düzenli aralıklarla ziyaret ettiğini ve öğretmenin beceri eğitimi konusunda gereken hassasiyeti gösterdiğini de evet seçeneğinde verdikleri cevaplarla ifade etmişlerdir.

Ancak bunun yanında elde edilen sonuçlardan öğrencilerin; işletmelerde kendilerine aynı işi yapan ucuz işgücü gibi bakıldığını, usta öğreticilerinin eğitimlerinde görmesi gereken teorik ve uygulamalı konuların eğitimini kısmen dikkate aldıklarını, okul atölyesinde bulunmayan makine ve teçhizatı işletmede görüp tanıma ve kullanma imkânının kısmen verildiğini, işletmenin her departmanında çalışarak, öğretim programına göre görmeleri gereken konuların çoğunluğu üzerinde kısmen uygulama sağlayabildiklerini, işyerlerini kısmen eğitici bir alan olarak gördüklerini, işletmelerde eğitimleri için ayrılmış teçhizat, bilgisayar, makine vb. donatım malzemelerinin kısmen bulunduğunu, işletmelerde kendileri için giyinme, soyunma, temizlik ve sosyal gereksinimler için kısmen de olsa uygun yerlerin bulunduğu, yaptıkları her işin usta öğreticiler tarafından haftalık değerlendirilmesinin kısmen yapıldığını, yarıyıl tatilinde ve dini ve milli bayramlarda ücretli izin haklarından kısmen yararlandıklarını, usta öğreticinin öğretmenin denetimlerine kısmen katıldığını, velilerinin okulla kısmen sıkı ilişkiler kurarak okul ve işletmedeki devam, başarı ve disiplin durumlarını takip ettiklerini ve kısmen veli toplantılarına katıldıklarını belirtmeleri dikkati çekmektedir.

Öğrenciler ayrıca, işletme tarafından üretimde olmayan ancak öğrencilerin görmesi gereken hususların planlama dâhilinde eğitiminin verilmediğini ve işletmede uygulaması mümkün olmayan konuların ders yılı içinde okulda telafi edilmediğini de büyük çoğunlukla hayır cevabını vererek ifade etmektedirler.

Bulgular, işletmelerde beceri eğitiminde özellikle prosedür gereği kağıt üstünde görünmesi gereken konularda bir sıkıntı yaşanmadığını ortaya koymaktadır. Ancak uygulama esnasında işletmelerin diğer personeline sunduğu imkânları öğrencilere de

tanırken, iş eğitimi konusunda kanunen yerine getirmesi gerekli olan uygulamaları yerine getirmediği anlaşılmaktadır. Ayrıca eğitici personelin eğitim programına uymadığı ve koordinatör öğretmenler ile öğrenci velilerinin ise bu konuda etkili bir tutum sergileyemedikleri dikkati çekmektedir. Buna göre, öğrencilerin meslek liselerinden eksik bilgi ve beceri ile mezun oldukları ve 600 saatlik işletme eğitimi sonrasında da yine işverenlerin nitelik ve nicelik olarak aradıkları özelliklere yeterince sahip olamadan mezun olduklarını söylemek mümkündür.

Genç nüfusun yoğun olduğu ülkemizde insan kaynaklarının verimli bir biçimde kullanılması ancak ihtiyaç duyulan nitelikte işgücünün, iş hayatı ile işbirliği içinde planlı ve programlı bir eğitim ile yetiştirilmesi ve ilgili yönetici ve eğitimcilerin üstlerine düşen vazifeleri görev sorumluluğu bilinci ile yerine getirmesine bağlıdır. Çünkü işyerlerindeki meslek eğitimi yoluyla, öğrencilerin işe ya da üretime daha iyi hazırlanmış olmaları beklenmektedir. Araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak aşağıda bazı önerilere yer verilmiştir;

- İşletmelerin büyük çoğunluğunda iş pedagojisi eğitimi almış eğitici personel görevlendirilmediği için Bakanlığın bu açığı kapatabilecek girişimlerde bulunması, hizmet içi eğitim programlarını ve iş pedagojisi eğitimini ciddiyle yaygınlaştırması gerekmektedir.
- Koordinatör öğretmenler tarafından mesleki ve teknik eğitim yönetmeliğinin içeriği hakkında işletme yöneticileri ve eğitici personel/usta öğreticiler bilinçlendirmeli, stajların faydaları anlatılmalıdır.
- Eğitici personel/usta öğreticiler, düzenli yapmaları gereken haftalık değerlendirmelere önem vermeli ve değerlendirmeleri uygulamaya yönelik küçük sınavlara dönüştürmelidirler. Çünkü iş akışı sırasındaki performansa göre yapılan değerlendirme çoğu zaman öğrencinin becerisi hakkında detaylı bilgiyi vermemekte ve öğrencileri güdeleyecek ortam yaratmamaktadır. Bununla birlikte öğrencilere temrin çalışmaları daha sık yaptırılmalıdır.
- İşletmelerde eğitim birimlerinin kurulmasına önem verilerek, genellikle deneyimsiz olarak nitelendirilen öğrencilerin iş tecrübelerinin arttırılması sağlanmalıdır. Ayrıca öğrencilerin bilgi ve becerilerini arttırabilmek için yazılı ve görsel öğretim araçları geliştirilmeli ve öğrencilerin kullanımına sunulmalıdır.
- Tekstil-konfeksiyon alanı ders programlarının yoğun olması, ders araç gereçlerinin ve eğitim ortamlarının yetersizliği nedeniyle eğitimde aksayan ve telafisi gereken pek çok konu olmaktadır. Bu nedenle işletmelerin imkansızlıkları ya da işletme üretiminde olmayışı nedeniyle işlenemeyen konuların telafisi yine işletme ortamında yapılmalıdır.
- Meslek standartları ile ilgili çalışmalara hız verilerek en kısa zamanda işlerlik kazanması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. M.E.B. (2002). "Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği", www.stajerogretmen.com/mesleketeknik.html
2. M.E.B. (2006). Okul ve İşletmelerde Mesleki Eğitime İlişkin MEB Genelgesi, www.memurlar.net. (25.12.2006)
3. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun". <http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>, (16.09.2007)

4. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 214.
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007)
5. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 18
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007)
6. Savaş, D. (2005). İşletmelerde Beceri Eğitiminin 3308 Sayılı Meslek Eğitimi Kanununa Uygun Gerçekleştirilme Düzeyi. Ankara: Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
7. Kunt, M. (1992). Ticaret Lisesi Öğrencilerinin Denizli İli Muhasebe Bürolarında Yapmakta Oldukları Beceri Eğitimi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar ve Bunların Okul Başarısına Etkileri, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
8. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun Madde" 198/b
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
9. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun Madde" 196/n
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
10. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 196/e
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
11. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 183
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
12. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 202
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
13. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 203
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
14. METARGEM. (1996). Endüstri Meslek lisesi Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Beceri Eğitiminin Değerlendirilmesi, Metargem Yayınları, Ankara (Yayın no:10).
15. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 180/5
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
16. Baki, A. ve Birgin, O., (2004). Bireysel Gelişim Dosyasına Dayalı Değerlendirme Uygulamasının Yansımaları, 7.Eğitim Bilimleri Kongresi, Mart 2004, Cilt :1, 13-40 , Ankara.
17. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 187
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
18. M.E.B. (2007). İşletmelerde Meslek Eğitimi Öğrenci İş Dosyası. (M.E.B. İş Dosyası) Anadolu Okul Yayınları, Ankara.
19. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 198/h
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
20. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 198/c
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
21. M.E.B. (2007). "3308 ve 4702 Sayılı Kanun" Madde 196/f
<http://yasemin.meb.gov.tr/mebdata/mevzuat/html/197.html>,
(16.09.2007).
22. TİSK-MEB. (2004). Eğitim Kurumu- İşletme Diyoloğu Uluslararası Konferansı, Türkiye İş Veren Sendikaları Konfederasyonu, Yayın No: 247